HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא למוסים מ"ט נ"ל. נימא הפה שאסר הוא שהמיר: [ח] **אלא"כ נעשה גדולו.** כל מעשה השטר בגדולים הלוקח והמוכר וגבי עדים נמי אמרי' מזקה מין הלוקח מחמיס בו קטנים: **יהרגו ואל יחמסו שקר.** הלכך כי אמרי נמי אנוסים היינו מחמת נפשות ומשו נפשייהו רשעים: **מודה בשטר שכתבו.** לוה שהודה בשטר שכתבו ועל פיו נחתמו העדים: **אין המלוה צריך לקיימו.** בעדים החתומים בו אפילו צריך שוב נאמן לומר פרעתיו ולא אמרינן בהמי הפה שאסר הוא שהמיר המיון שהרי כשר היה הרי הוזקק השטר וכי אמר פרעתיו לא מהימן שהרי ביד המלוה הוא ור"מ נמי אמר למר נאמנים לפוסלו מחודא לוה שכתבו לא קיימו ולא עדיים ולאו אפומייהו מיקיים שטרא: **גגגא.** מתניתא אמר לומר בלשון שלא נחלקו בו היחיד והצבור שלא יבטלו את דבריך דאמרת כיחידאה אי ס"ל כרבי מאיר אימא הלכה כר"מ פי' דפלוגתא דר"מ ורבנן הוא דר"מ אומר אצ"ל ורבנן אמרו צריך לקיימו ולא תנקוט לה למילתא באנפי נפשי' א"ל ומר היכי ס"ל פי' במודה בשטר שכתבו א"ל כי אתו לקמן פי' מלוים [המביאין] שטרות אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחתמו לדינא פי' כך אני רגיל לומר למלוים המביאים שטרותיהם לפני ואין עדיהם עמהן לכו ובקשו עדיכם וקיימוהו שאם לא תקיימוהו קיומו של לוה שמודה שכתבו אינו מועיל לך שהרי חוזר ואומר פרעתיך ויש להאמינו ע"י מיגו ומש"ה טרח לקיים שטרך ושוב לא יהא נאמן לומר פרעתי והל' כר"ג בדיני שאינו נאמן עיין בפסקי בפ' מי שמת עיין לקמן: **אמר** ר"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן. פי' המורה שטר אמנה שלא לוה כלום ומסרו למלוה שאם יצטרך ללוות ילוהו והאמינו שלא יתבענו אא"כ מלוהו ואינו ג"כ דמשמע מפירושו שהעדים נתנוהו ללוה והוא נתנו למלוה וא"כ אמאי קרי לי' לקמן עולה ולא מהימני עדים בזה והתנן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו וכ"ת הא אוקימנא להתוא בשטרא אקנייתא אי הא דתנן כותבין שטר בין ילוה בין לא ילוה יגבה מהן לאותו זמן הניח הרי אביי מעמידה בשטרי דלאו אקנייתא דאמר אביי הא דתנן כותבין שטר ללוה בלא מלוה אפילו בשטרא דלאו אקנייתא נמי וא"נ אתי למיטרף לקוחות מההיא זמנא והוא לא לוה עד תשרי לאו שלא כדין טריף דעדיו בחתומין זכין לו פי' מיום שהתמוהו יחול השעבוד ואפילו לא לוה המעות עד תשרי וכל היא חששא אינה שמא כתב ללוות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אבל לשמא לא חיישינן דאיהו דאפסיד אנפשיי' דהיניי' ומאי עולה איכא גביה סהדי אי איהו מהימן ליה וגם שטר אמנה מנין שלא יהיה אפילו בשטרא

מפרשי רש"י

אנא"כ נעשה בגדול. המוכר, דקי"ל (ב"ב קנו.) ומכור בנכסי מבני עד שיאמר בן עבדים (סנהדרין נט:) לו: נותן ומקבל ועבדים כולם בגדולים וכסברים (רשב"ם ב"ב קנה.). **מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו.** מתאר שכלוה מודה בשטר מוכ שהוציא עליו שטר אמת מהם, אין המלוה צריך לחזר אחר העדים החתומים בו ולהביא על מתימתו ולקיימו (ב"מ עב:) דכיון דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו מומחין וגובה כל זמן שמוציא (שבת עח:). **גגובא גגובא למה לך.** לפתוח לבריך (רשב"ם ב"ב קלג.). **ונתן לאשר אשם לו.** לאחר שלוה לו לא נאמר, אלא לאחר אשם לו, לאחר הקרן שלו, נב"ק (ק.) ממיהן אשם הקרן (פסחים לא.) לאחר הקרן שלו, ולא כתיב לאחר עושה בו (לקמן פב.).

תוספות רי"ד

אמר ר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו. פי' לוה שהודה שכתבו ועל פיו נחתמו העדים אין המלוה צריך לקיימו בעדים החתומים בו שכבר קיימו הלוה שהודה לו כי הוא כתבו והחתימו ואם טוען הלוה פרעתיך אינו נאמן שכבר השטר מקוים אם הלוה יכול לומר פרעתי הא"ל מלוה שטרך מקוים אין הלוה יכול לומר פרעתי הא"ל מלוה שטרך אבד בעי ול"א בזה הפה שאסר הוא שהתיר: א"ל ר"ג גגובא גגובא למה לך פי' המורה מתגבב אתה לומר דברך בלשון שלא נחלקו הוא דר"מ אומר אצ"ל ורבנן אמרו צריך לקיימו ולא תנקוט לה למילתא באנפי נפשי' א"ל ומר היכי ס"ל פי' במודה בשטר שכתבו אצ"ל פי' שכתבו א"ל כי אתו לקמן פי' מלוים [המביאין] שטרות אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחתמו לדינא פי' כך אני רגיל לומר למלוים המביאים שטרותיהם לפני ואין עדיהם עמהן לכו ובקשו עדיכם וקיימוהו שאם לא תקיימוהו קיומו של לוה שמודה שכתבו אינו מועיל לך שהרי חוזר ואומר פרעתיך ויש להאמינו ע"י מיגו ומש"ה טרח לקיים שטרך ושוב לא יהא נאמן לומר פרעתי והל' כר"ג בדיני שאינו נאמן עיין בפסקי בפ' מי שמת עיין לקמן: **אמר** ר"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן. פי' המורה שטר אמנה שלא לוה כלום ומסרו למלוה שאם יצטרך ללוות ילוהו והאמינו שלא יתבענו אא"כ מלוהו ואינו ג"כ דמשמע מפירושו שהעדים נתנוהו ללוה והוא נתנו למלוה וא"כ אמאי קרי לי' לקמן עולה ולא מהימני עדים בזה והתנן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו וכ"ת הא אוקימנא להתוא בשטרא אקנייתא אי הא דתנן כותבין שטר בין ילוה בין לא ילוה יגבה מהן לאותו זמן הניח הרי אביי מעמידה בשטרי דלאו אקנייתא דאמר אביי הא דתנן כותבין שטר ללוה בלא מלוה אפילו בשטרא דלאו אקנייתא נמי וא"נ אתי למיטרף לקוחות מההיא זמנא והוא לא לוה עד תשרי לאו שלא כדין טריף דעדיו בחתומין זכין לו פי' מיום שהתמוהו יחול השעבוד ואפילו לא לוה המעות עד תשרי וכל היא חששא אינה שמא כתב ללוות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אבל לשמא לא חיישינן דאיהו דאפסיד אנפשיי' דהיניי' ומאי עולה איכא גביה סהדי אי איהו מהימן ליה וגם שטר אמנה מנין שלא יהיה אפילו בשטרא

תורה אור השלם

1. וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ: במדבר ה ז
2. אם אָנֶן בְּיָדֶךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה: איוב יא יד

גליון הש"ס

גמ' אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. עיין סוטה דף י ע"ב תוס' ד"ה ובדרב הונא אמר רב ובו' וי"ל דהתם מבלל חבירתה. עיין גרמב"ן במלחמות פ"ב דסנה ד"ה ועוד כתב הכי"ף הא לתר"ץ ס"ל: **בא"ד התם** מבלל חבירתה. פה"ג מגילה דף כט ע"ב בכורות דף לז ע"ב:

מוסף רש"י

אא"כ נעשה בגדול. המוכר, דקי"ל (ב"ב קנו.) ומכור בנכסי מבני עד שיאמר בן עבדים (סנהדרין נט:) לו: נותן ומקבל ועבדים כולם בגדולים וכסברים (רשב"ם ב"ב קנה.). **מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו.** מתאר שכלוה מודה בשטר מוכ שהוציא עליו שטר אמת מהם, אין המלוה צריך לחזר אחר העדים החתומים בו ולהביא על מתימתו ולקיימו (ב"מ עב:) דכיון דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו מומחין וגובה כל זמן שמוציא (שבת עח:). **גגובא גגובא למה לך.** לפתוח לבריך (רשב"ם ב"ב קלג.). **ונתן לאשר אשם לו.** לאחר שלוה לו לא נאמר, אלא לאחר אשם לו, לאחר הקרן שלו, נב"ק (ק.) ממיהן אשם הקרן (פסחים לא.) לאחר הקרן שלו, ולא כתיב לאחר עושה בו (לקמן פב.).

תוספות רי"ד

אמר ר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו. פי' לוה שהודה שכתבו ועל פיו נחתמו העדים אין המלוה צריך לקיימו בעדים החתומים בו שכבר קיימו הלוה שהודה לו כי הוא כתבו והחתימו ואם טוען הלוה פרעתיך אינו נאמן שכבר השטר מקוים אם הלוה יכול לומר פרעתי הא"ל מלוה שטרך מקוים אין הלוה יכול לומר פרעתי הא"ל מלוה שטרך אבד בעי ול"א בזה הפה שאסר הוא שהתיר: א"ל ר"ג גגובא גגובא למה לך פי' המורה מתגבב אתה לומר דברך בלשון שלא נחלקו הוא דר"מ אומר אצ"ל ורבנן אמרו צריך לקיימו ולא תנקוט לה למילתא באנפי נפשי' א"ל ומר היכי ס"ל פי' במודה בשטר שכתבו אצ"ל פי' שכתבו א"ל כי אתו לקמן פי' מלוים [המביאין] שטרות אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחתמו לדינא פי' כך אני רגיל לומר למלוים המביאים שטרותיהם לפני ואין עדיהם עמהן לכו ובקשו עדיכם וקיימוהו שאם לא תקיימוהו קיומו של לוה שמודה שכתבו אינו מועיל לך שהרי חוזר ואומר פרעתיך ויש להאמינו ע"י מיגו ומש"ה טרח לקיים שטרך ושוב לא יהא נאמן לומר פרעתי והל' כר"ג בדיני שאינו נאמן עיין בפסקי בפ' מי שמת עיין לקמן: **אמר** ר"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן. פי' המורה שטר אמנה שלא לוה כלום ומסרו למלוה שאם יצטרך ללוות ילוהו והאמינו שלא יתבענו אא"כ מלוהו ואינו ג"כ דמשמע מפירושו שהעדים נתנוהו ללוה והוא נתנו למלוה וא"כ אמאי קרי לי' לקמן עולה ולא מהימני עדים בזה והתנן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו וכ"ת הא אוקימנא להתוא בשטרא אקנייתא אי הא דתנן כותבין שטר בין ילוה בין לא ילוה יגבה מהן לאותו זמן הניח הרי אביי מעמידה בשטרי דלאו אקנייתא דאמר אביי הא דתנן כותבין שטר ללוה בלא מלוה אפילו בשטרא דלאו אקנייתא נמי וא"נ אתי למיטרף לקוחות מההיא זמנא והוא לא לוה עד תשרי לאו שלא כדין טריף דעדיו בחתומין זכין לו פי' מיום שהתמוהו יחול השעבוד ואפילו לא לוה המעות עד תשרי וכל היא חששא אינה שמא כתב ללוות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אבל לשמא לא חיישינן דאיהו דאפסיד אנפשיי' דהיניי' ומאי עולה איכא גביה סהדי אי איהו מהימן ליה וגם שטר אמנה מנין שלא יהיה אפילו בשטרא

תוספות רי"ד (המשך)

אקנייתא ואם העדים נתנוהו למלוה ברצון הלוה שצוה להם ליתנו לו אע"פ שלא ראו ההלואה בעיני' כשר וכשר הוא שאם הלוה רוצה להאמין למלוה שילוהו מה יש לעדים לומר לא ניתן לו השטר עד שנראה ההלואה בעינינו (דשמא לא ילוך הוא ברשת עלי ואמאן בו ואומר להם תנו לו השטר והעדים יעברו ע"י שלא ליתן) ובמתני' הכי תנן ואין כותבין למלוה עד שיהא הלוה עמו ולא קתני עד שיראו מתן מעות אלא עד שיהא הלוה עמו דכיון דלוה עמו אם רוצה שיתנוהו למלוה יתנו ואם לאו לא יתנו והאיך קרי לה עולה דלמא יהיב ליה בינו לבינו ואי לא יהיב ליה לעולם איהו הוא דאפסיד אנפשיה ושטר כשר הוא וגובה בו ממשעבדי אלא ודאי שטר אמנה הוא שלא נעשה מתחלה ללוות בו אלא הלוה עשאו כדי להראות עצמו לעולם שאינו עשיר שהרי לוה מאחרים ומוסרו למלוה ואמאן בו שלא יתבענו כלום אלא שיראה לעולם כי הוא חייב לו ומחפה עליו שלא יראה עשיר מפני שהוא אוהבו ודומה הוא לשטר פסים שלא נעשה בתחלה בעבור הלוואה אלא המלוה פייס את הלוה עשה לי שטר שאתה חייב לי כך וכך כדי שאראה עשיר ויתנו לי אשה והאמן באהבתי שלעולם לא אתבעך בו ולשניהם פתרון א' אלא זה שעושה המלוה כדי שיראה עשיר קורא שטר פסים שצריך לפייס את הלוה שיעשה עליו שט"ח כי הוא חייב לו ויאמין בו שלא יתבענו ומה שהלוה כותב על עצמו כדי שיראה עני קורא אמנה שא"צ לפייס את המלוה בזה ושטר אמנה כזה ודאי הוא עולה שלא נעשה בשביל הלוואה ואין העדים רשאים לחתום בו אבל שטר הלוואה שנעשה כדי ללוות אין בו שום עולה כדפרי': ואמרינן דקאמר מאן אי לימא דקאמר להה פשיטא פי' והלא עדים תחומים בו ופשיטא דיתקיים בחותמיו כל כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבא עליו ברכה ואלא דקאמרו עדים אי כת"י יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי אין כת"י יוצא ממ"א אמאי לא מהימני פי' והא"כ הפה שאסר הוא שהתיר ומיגו דאי בעי אמרי לא חתמנו ואשתא דאמרו חתמנו וכך היה ליהמנו א"ר לעולם דקאמר להה וכדר"ה א"ר פי'

חזקה אין כו'. הכא משמע דלא ממרינן מגו במקום חזקה ולרבנן ממרינן ול"ע דבעיא היא בפרק קמא דב"ב (דף ה: ושם) ולא מפשיטא גבי מצא מאה אחר זמנו ואמר ליה פרעתיך תוך זמני: **דאמר** מר אין לך דבר בו'. פירוש מפי' מאן דממתיר לא מחתיר מלא נהנך דרצא גופיה קסבר דמפלו נהני מינו חייב למסור עלמו בניעת במס' ע"ז דפרק ר' ישמעאל (דף נד. ושם) ואין מילוט בין הנך לשאר ובפרהסיא כגולהו יהרג ולא יעבור(ו): **טעמא** דר"מ כדרב הונא בו'.

פירש בקונטרס דמיירי פלוגתייהו בשמודה לוה שכתבו והיינו טעמא דר"מ דאין נאמנין להוציא ולוה קיימו לא נהיכי תו לעשים ולאו אפומייהו מקיים שטרא ורבנן סברי נהיכי לקיימו וקסבר לי"ל דל"ל ניפלגו בלא עדים בלוה בעלמא ול"ל ר"מ כדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב [ג] מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו שטרייכו וחתומו לדינא א"ל רב נחמן [ד] גגובא גגובי למה לך אי סבירא לך כר"מ אימא הלכה כר"מ אמר ליה ומר היכי סבירא ליה אמר ליה כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו [ז] זילו קיימו שטרייכו וחתומו לדינא א"ר יהודה אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשיטא כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבוא עליו ברכה אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתב ידם יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני (סימן בא"ש) אמר רבא לעולם דקאמר לוה וכדרב הונא דא"ר הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו אביי אמר לעולם דאמר מלוה [ד] וכגון שחב לאחרים וכדרבי נתן [ה] דתניא רבי נתן אומר [ה] מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה תלמוד לומר [ו] ונתן לאשר אשם לו רב אשי אמר לעולם דקאמרי עדים ודאין כתב ידם יוצא ממקום אחר ודקאמרת אמאי לא מהימני כדרב כהנא דא"ר כהנא אסור לו לאדם שישהה שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר [ז] אל תשכן באהליך עולה

[א] חזקה אין העדים [ב] חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדול אלא אנוסים מ"ט אמר רב חסדא קסבר ר"מ עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל תהרגו יהרגו ואל יחתמו שקר אמר ליה רבא השתא אילו אתו לקמן לאמלוכי אמרינן להו זילו חתומו ולא תתקטלון [ג] דאמר מר [ב] אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים בלבד השתא דחתמו אמרינן להו אמאי חתמיתו אלא מעמא דר"מ כדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב [ג] מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו שטרייכו וחתומו לדינא [ז] זילו קיימו שטרייכו וחתומו לדינא א"ר יהודה אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשיטא כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבוא עליו ברכה אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתב ידם יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני כדרב כהנא דא"ר כהנא אסור לו לאדם שישהה שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר [ז] אל תשכן באהליך עולה ואמר

טעמא: **אי סבירא לך כר"מ בו'.** ופ"ת ולמאי משמע הכי לא קאמר הלכה כר"מ משום דלימא בפ' מי שמת (ב"ב קנד: ושם) דמפיק דר"מ לרבנן ויש לומר דהוה מצי למימר להלכה כרשב"ג דלית ליה בהדיא בפ"ק דב"מ (דף ז.) דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו:

אימא הלכה כרבי מאיר. תימה לתפילו כרבנן נמי מלי סבר ומאי עדים לגלויי שטרא דהכי לית ליה לרבי יומנן ויש לומר דרב חונא סמא מתם קאמר ולא סמא מתמר ולמאי רב חונא מייתי במודעא ומתנה לתפילו רב נחמן מודה לקמן ויש לומר דרב חונא סמא מתם קאמר ולא סמא דקאמר לוה ובדרב הונא בו'. ומה מתמר ומתמי לא קאמר נמי לעולם דקאמרי עדים ובדרב חונא ויש לומר דלא ניחא ליה לאוקמי דלא כרבנן דאמרי עדים לגלויי שטרא: **ובדרב הונא אמר רב.** ות"ת מתני מילי דרב למה לי ס"ו ול"ל [ח] דתלת מכלל מציעתה אתמר: **וכבון שחב לאחרים.** ות"ת ולהימיניה במגו דלי בעי מחיל ליה להא המוכר שטר חוב לחבירו ומחר ומחלו לתפילו ומה מגו הוא דלמא לי בעי למחול ולהפסיד חובו דעכשיו אמור מתנה הוא לו מפסיד מידי כיון שלוה גזלן מע"ג דנפסיד"ק דצ"מ (דף כ. ושם) ממרינן מגו כה"ג גבי מצא שובר בזמן שהמקח מודה יחזיר לבעל דקאמר צ"מ מיתא למשמע מתם סמא מתמיכין כדרב הונא ומה נמי מגו דש